

Prof. PIER LODOVICO BOSELLINI, *La dermatologia nei suoi rapporti con la medicina interna.*

Dit werk van den bekenden Italiaanschen dermatoloog verdient onze volle belangstelling. Zijn wijze van behandelen van de stof mag als een novum beschouwd worden. Immers hij stelt minder de morphologie op den voorgrond, maar wijst ons meer op de wisselwerking tusschen huid en organisme en wil ook de internisten de huidziekten leeren beschouwen als wegwijzer naar sommige inwendige aandoeningen.

Na uitvoerige hoofdstukken over de anatomie en de physiologie der huid en een overzicht van de eenvoudige anatomische en morphologische huidveranderingen (hoofdzakelijk pathologisch-anatomische beschouwingen en de algemeene aetiologie, worden de stofwisseling der vetten, koolhydraten, eiwitten en anorganische stoffen, het gewone en vegetatieve zenuwstelsel, het endocrine systeem, de tractus digestivus, de tractus respiratorius, het uropoietische en het haemolympho-poietische systeem behandeld en besloten met het bewegingsapparaat, terwijl telkenmale het verband tusschen de inwendige aandoeningen en de huid wordt in het licht gesteld.

De buitengewone belezenheid van den schrijver blijkt uit de uitgebreide literatuuropgaven na elk hoofdstuk en het doet ons Nederlandsch hart goed hierbij talrijke landgenooten aan te treffen, al hadden wij gaarne naast prof. LANGELAAN en prof. BOLK, ook prof. BOEKE in het eerste hoofdstuk genoemd gezien.

Maar met dit al blijkt behalve voor dermatologen ook voor internisten dit boek het doorwerken waard, omdat wij de huid met haar samengestelden bouw als een uiterst gevoelig biologisch reagens op de activiteit van het organisme leeren beschouwen.

Het boek zal niettegenstaande de verschijning in het Italiaansch hier in Nederland zijn weg wel vinden.

W. J. LOUWS.

Die Krankheiten des Auges im Zusammenhang mit der inneren Medizin und Kinderheilkunde. Von Geh. Med. Rat. Prof. Dr. L. HEINE, Director der Universitäts-Augenklinik Kiel. Enzyklopaedie der klinischen Medizin. Mit 219 zum grössten Teil farbigen Textabbildungen. Verlag von JULIUS SPRINGER. Berlin, 1921. Prijs 195 mark.

Met bijzonder genoegen heb ik met dit boek van HEINE kennis gemaakt. Het geeft een zeer volledig overzicht van de ziekten van het gezichtswerktuig bij aandoeningen van andere lichaamsdeelen of bij algemeene ziekten van het lichaam, en legt een eervol getuigenis af van de groote ervaring, de buitengewone kennis en veelomvattende literatuurstudie van den schrijver. In het eerste deel bespreekt hij de leer der verschijnselen, waarin de verschillende oogverschijnselen bij algemeene ziekten en de onderscheiden

onderzoekingsmethoden, gesplitst in objectieve en subjectieve onderzoeking, uitvoerig en nauwkeurig geschetst worden. In het tweede gedeelte, het meer bijzondere deel, worden dan de verschillende aandoeningen der oogen bij de onderscheidene ziekten behandeld, als daar zijn: vergiftigingen en besmettelijke ziekten, ziekten der vrouwelijke geslachtswerktuigen, der ademhalings-, spijsverterings- en uitscheidingswerktuigen, stofwisselingsziekten en voedingsstoornissen, ziekten van hart- en bloedsomloop, van beenderen, gewrichten en spieren en ten slotte de aandoeningen der hersenen, van het ruggemerg en de zenuwen. Aan het slot geeft de schrijver nog een kort overzicht van den invloed der erfelijkheid bij het ontstaan van oogziekten. Uit dit beknopte overzicht kan men reeds opmaken, welk een rijken inhoud dit boek bevat. Het samenstellen van dit werk, dat een deel vormt van de groote *Enzyklopaedie der klinischen Medizin*, die onder redactie van LANGSTEIN, VON NOORDEN, PIRQUET en SCHITTENHELM bezig is te verschijnen, was bij HEINE in goede handen, zooals ook wel te verwachten was; immers reeds meermalen heeft hij de oogziekten bij algemeene ziekten behandeld, zij het ook meestal in meer beknopten vorm, zooals in zijn boekje *Anleitung zur Augenuntersuchung bei Allgemeinerkrankungen*, dat verschillende drukken heeft beleefd, alsook in het groote leerboek van AXENFELD, waarin hij ook dit onderdeel bewerkt heeft in de verschillende drukken, die daarvan verschenen zijn.

In dit boek van meer dan 500 bladzijden heeft hij zijn onderwerp thans veel uitgebreider en uitvoeriger kunnen behandelen en het geeft dan ook een volledig overzicht van alle oog-aandoeningen bij alle verschillende ziekten. Men vindt er in zeer belangrijke wenken op het gebied van het onderzoek en van de behandeling, terwijl evenzeer ingegaan wordt op de grondslagen der pathologie en physiologie, in het bijzonder ook bij de bespreking der oogverschijnselen bij ziekten van het zenuwstelsel. In dat hoofdstuk vindt men ook een aantal zeer leerzame anatomische en topographische afbeeldingen. Maar ook overigens is het werk zeer rijk en fraai geïllustreerd; een groot aantal met zorg gekozen illustraties, voor een groot deel in kleurendruk, versieren het boek en maken het dubbel aantrekkelijk. Vooral de vele gekleurde afbeeldingen van het hoornvlies, de iris en den oogachtergrond zijn fraai en leerzaam. Een uitvoerige inhoudsopgave en een dito zaakregister vergemakkelijken het gebruik van dit werk, dat men niet vaak tevergeefs zal raadplegen.

Zowel voor den oogarts, als voor den algemeenen practicus en ook voor den student is dit een nuttig en vaak te raadplegen boek.

Den uitgever JULIUS SPRINGER komt ook een woord van lof toe voor de zorgvuldige en keurige uitvoering van dit werk.

P. MUNTENDAM.